

" میزگرد مشترک ایران و تاجیکستان "

سومین میزگرد مشترک ایران و تاجیکستان در روز شنبه ۸۷/۹/۱۶ در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی برگزار گردید. آقای دکتر موسوی مدیر کل دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی در جلسه افتتاحیه ضمن خیر مقدم به سخنران و حاضرین در میزگرد اظهار داشت: میزگرد مشترک ایران و تاجیکستان سومین میزگرد مشترک میان دو کشور است که برگزار می‌شود. ما امیدواریم با برگزاری چنین جلساتی بتوانیم به وزارت امور خارجه دو کشور و سایر نهادهایی که در راستا گسترش همکاری میان دو کشور فعالیت می‌نمایند کمک نماییم.

پس از اظهارات کوتاه آقای سیف‌اله صراف معاون سیاسی مرکز تحقیقات استراتژیک ریاست جمهوری تاجیکستان در افتتاح میزگرد، در جلسات تخصصی به بررسی ابعاد سیاسی - فرهنگی و اقتصادی روابط ایران و تاجیکستان پرداخته شد.

در جلسه نخست به ریاست آقای دکتر سید رسول موسوی تحت عنوان "روابط سیاسی و همکاری‌های منطقه‌ای ایران و تاجیکستان" آقای سیف‌اله صراف معاون سیاسی مرکز تحقیقات استراتژیک ریاست جمهوری تاجیکستان ضمن تشکر از برگزاری این میزگرد بیان داشت: دو کشور ایران و تاجیکستان بواسطه مشترکات تمدنی و تاریخی از یکدیگر جدا نمی‌باشند و فاصله جغرافیایی نمی‌تواند مانع نزدیکی این دو کشور گردد. کشور ایران همواره به تاجیکستان کمک کرده‌است. همانطور که در ملاقات‌های روسای جمهور دو کشور همکاری میان ایران و تاجیکستان تایید شده است ما امیدواریم دور نمای روند همکاری میان دو کشور توسعه یابد. زبان و فرهنگ مشترک به عنوان یکی از شاخص‌های مهم در زمینه نزدیکی میان کشورها محسوب می‌شود و دو کشور ایران و تاجیکستان از این شاخصه برخوردار می‌باشند. کشور تاجیکستان به عنوان محور مرکزی آسیای میانه می‌تواند نقش بسزایی برای ایران در این منطقه داشته باشد. همانطور که می‌دانیم کشور تاجیکستان به عنوان یکی از اعضای سازمان شانگهای همواره پشتیبان ایران به عنوان عضو ناظر در این سازمان بوده است؛ اگرچه ما علاقمند بودیم که مسئله عضویت ایران در سازمان شانگهای در

اجلاس دوشنبه به تصویب برسد ولیکن این امر صورت نگرفت. در زمینه همکاری‌های سیاسی بایستی بیان کنم همکاری دو کشور نه تنها می‌تواند جنبه دو جانبه داشته باشد، بواسطه زبان و فرهنگ مشترک این دو کشور با کشور افغانستان ما می‌توانیم همکاری‌های سه جانبه خود را نیز گسترش دهیم و دو کشور ایران و تاجیکستان با ایجاد بنیادی در بازسازی و حل مشکلات افغانستان به این کشور یاری برسانند. از طرفی با همکاری سه جانبه در زمینه‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی زمینه برای همکاری‌های سیاسی فراهم نماییم. همچنین با حضور ایران در همکاری‌های منطقه آسیای مرکزی و قفقاز نه تنها بازار بزرگی برای فعالیت ایران فراهم می‌شود بلکه این روند باعث نقش بسزای ایران در این منطقه نیز می‌شود.

سپس آقای آقاجانی رییس اداره دوم مشترک‌المنافع به عنوان دومین سخنران جلسه اول اظهار داشت: مشترکات فرهنگی و زبانی میان دو کشور ایران و تاجیکستان به عنوان یک عامل مهم در ایجاد روابط، اقتصادی، سیاسی و نظامی محسوب می‌شود. اگرچه محدوده جغرافیایی ایران کهن هم‌اکنون وجود ندارد ولیکن هنوز محدوده فرهنگی این تمدن باقی است و به عنوان پارامتری در نزدیکی ایران با کشورهای همجوار خود می‌باشد. کشور تاجیکستان به عنوان مرکز ثقل منطقه آسیای میانه از حوزه تمدنی نزدیکی با ایران برخوردار است. ایران اولین کشوری بود که استقلال کشور تاجیکستان را پس از فروپاشی شوروی به رسمیت شناخت. طی ۱۷ سال گذشته بیش از ۱۸۴ سند و یادداشت تفاهم میان دو کشور به امضا رسیده است. همکاری میان دو کشور را در این دوران می‌توان به سه دوره تقسیم نمود، دوره سه سال اول همکاری، این دوران با توجه به تشدید احساسات کشور تاجیکستان بعد از استقلال به سوی ایران به واسطه پیشینه تاریخی شکل گرفت. گرایش به سمت ایران بسیار بود؛ هیات‌های فرهنگی متعددی میان دو کشور رفت و آمد نمودند. در دوره دوم که به مدت پنج سال بود، به علت کشمکش‌های داخلی تاجیکستان که با کمک ایران و روسیه این مشکل حل گردید روند همکاری‌ها کندتر بود. در دوره سوم که ۱۰ سال اخیر است با اقتدار دولت مرکزی تاجیکستان و آرامش فضای سیاسی برنامه‌ریزی‌هایی در جهت اعتلای رفاه و توسعه تاجیکستان از جمله در قبال روابط و همکاری با ایران صورت گرفت و ما شاهد همکاری‌های دو جانبه در تمامی سطوح می‌باشیم. همچنین در تمامی

اجلاس‌های شانگهای که ایران به عنوان عضو ناظر فعال این سازمان می‌باشد ما شاهد دفاع کشور تاجیکستان از مواضعمان می‌باشیم.

ایشان در پایان در مورد همکاری‌های سه جانبه (ایران، تاجیکستان و افغانستان) اظهار داشت: از نظر موقعیت ژئوپلیتیکی هم دو کشور ایران و تاجیکستان محصور در میان کشورهای غیر زبان فارسی می‌باشند و فقط حلقه اتصال دو کشور افغانستان می‌باشد، لذا شالوده همکاری‌ها و تدابیر بایستی در جهت توسعه زیربنای همکاری‌ها باشد. در اجلاس دوشنبه با توجه به سند همکاری که میان روسای سه کشور به امضا رسید امید است همکاری‌ها توسعه یابد. همچنین امیدواریم بدنبال سفر آقای ضرغامی رییس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران اقدامات لازم جهت راه‌اندازی شبکه فارسی زبان میان سه کشور صورت گیرد.

جلسه دوم به ریاست آقای مرادی رئیس مرکز مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز با عنوان **"روابط فرهنگی ایران و تاجیکستان"**، ایشان ضمن تاکید بر اهمیت آسیب‌شناسی روابط اظهار داشت که لازم است تا بحث‌ها از حالت تشریفاتی خارج گردند و موانع موجود بر سر توسعه دو کشور به منظور تقویت و تحکیم همکاری مورد بررسی قرار گیرد.

سپس آقای سرمدی راد سفیر سابق جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان بعنوان اولین سخنران جلسه دوم اظهار داشت که ایران و تاجیکستان دارای اشتراکات گسترده‌ای هستند. البته افغانستان نیز دارای اشتراک زبانی، فرهنگی و تمدنی با ایران است، ولی با توجه به شرایط موجود در آن کشور نسبت به تاجیکستان در مقام دوم قرار دارد. دو کشور ایران و تاجیکستان در گذشته قلمرو و مجموعه‌ای واحد بودند که بر اساس رویدادهای تاریخی این مناطق از هم جدا گردید. ولی اکنون پس از استقلال جمهوری تاجیکستان مجدداً شرایط این پیوند فراهم گردیده است. از آنجا که زبان یک عنصر اصلی برای ارتباط می‌باشد، مردم تاجیکستان به لحاظ تعصب و اهتمامی که در این خصوص دارند نسل به نسل این امانت و عنصر همکاری و تمدنی را حفظ نمودند و اکنون اشتراک زبانی سرمایه مهمی برای ارتباط و همکاری دو کشور می‌باشد.

و پیش فرض‌های موجود در این زمینه عبارتند از :

۱. در نظر گرفتن این مسئله که در کنار کشورهای مختلفی که در منطقه موضوعیت پیدا کرده‌اند عواملی چون هویت فرهنگی و تاریخی دو کشور سبب گردیده است که

تاجیکستان به صورت فعلی تبدیل شود. این نگاه در خصوص کشورهای دیگر منطقه آسیای مرکزی و قفقاز وجود ندارد. واقعیت این است که این منطقه زمانی قلمرو فارسی‌زبان‌ها بوده است و اکنون به کشورهایی با هویت مشترک با زبان‌های فارسی، دری و تاجیکی تبدیل شده است.

۲. در روابط فرهنگی با تاجیکستان لازم است سه سطح حاکمیت، نخبگان و مردم را در نظر بگیریم. با توجه به اینکه پس از گذشت ۱۷ سال از زمان استقلال این کشور، ۶۵٪ از قراردادهای میان دو کشور، در خصوص مناسبات و موضوعات فرهنگی بوده است اما هنوز نتوانستیم اقدامات مؤثری را در این خصوص تحقق بخشیم. به لحاظ شکلی در بخش حاکمیت در حوزه‌های فرهنگی اقداماتی انجام شده است و در بخش نخبگان نیز در این حوزه کارهایی صورت پذیرفته است ولی کاستی‌هایی در این خصوص وجود دارد. اما در حوزه عمومی شدن روابط فرهنگی میان دو ملت گام‌های کمی برداشته شده است و یکی از موانع اصلی در عدم تعمیق روابط دو کشور به چارچوب منافع مردم در هر دو کشور برمی‌گردد. بنابراین در خصوص رابطه ایران با سایر کشورها اگرچه همکاری‌ها در سطوح حاکمیت و نخبگان قابل قبول است ولی در خصوص تاجیکستان می‌بایست این همکاری‌ها در سطوح مردمی نیز مورد توجه قرار گیرد و امروز ما با خواسته‌های مردم تاجیکستان در خصوص روابط دو ملت روبرو می‌باشیم.

۳. اشتراکات زیادی با توجه به ریشه‌های تاریخی میان دو کشور وجود دارد و تشابهات دو کشور به گونه‌ای منحصر به فرد است اما واقعیت این است که در قلمرو سیاسی با دو نوع رویکرد مواجه هستیم. تاجیکستان کشوری مستقل و دارای قانون اساسی و حاکمیت ملی می‌باشد و ایران نیز علیرغم اشتراکات دارای مبانی مربوط به خود می‌باشد. لذا می‌بایست به تفاوت‌های موجود در هر دو کشور احترام گذاشته شود و دایره مسایل مشترک همکاری میان دو کشور را تعریف نماییم.

۴. با توجه به وجود زبان مشترک به عنوان اصلی‌ترین عامل پیوند دهنده میان دو کشور، مشکل تفاوت خط میان دو کشور وجود دارد. البته بر اساس دستور رئیس‌جمهور تاجیکستان زبان تاجیکی در میان مردم حاکم شده است. لذا این تفاوت باعث شده است که تولیدات فرهنگی میان دو کشور با یکدیگر بیگانه باشند و غیر قابل بهره‌برداری برای مردم هر دو کشور می‌باشد.

۵. اگرچه سخن گفتن در خصوص تاریخ، فرهنگ و تمدن مشترک در مذاکرات سودمند است و یادآوری این خاطرات و تاریخ مشترک سبب دستیابی به افق‌های بالاتر خواهد شد اما باقی ماندن در این تعارفات باعث عدم تحرک کافی در تعاملات فرهنگی میان دو کشور خواهد بود.

در ادامه آقای سردی‌راد به راه کارهای لازم در جهت همکاری‌های میان دو کشور به شرح ذیل اشاره نمود:

۱. نگارش به الفبای فارسی که قبل از سال ۱۹۲۶ بر جامعه تاجیکستان حاکم بود و امروز پس از استقلال جمهوری تاجیکستان، آموزش الفبای نیاکان تاجیکستان در قانون اساسی آمده است. اکنون به دلایلی در این حوزه کمتر گام برداشته شده است و به غیر از نسلی از تاجیکستان، نسل امروز کمتر با این الفبا آشنا می‌باشد. اگرچه تلاش‌هایی به صورت غیر متمرکز در این خصوص انجام پذیرفته است و کاربرد این الفبا در مدارس و مکاتب تاجیکستان صورت گرفته و کتاب‌هایی در این خصوص توزیع گردیده است، اما باز این اقدامات بسیار محدود بوده است. بنابراین می‌بایست هم در قالب رسمی و دولتی و هم به صورت غیر دولتی آموزش الفبای تاجیکی به صورت جدی در حوزه وظایف دو کشور دنبال و پیگیری شود و ایده‌هایی مثل تاسیس مدرسه بین‌المللی ایران در تاجیکستان که به دلایلی تحقق آن به تاخیر افتاده است، می‌تواند در این خصوص انجام پذیرد.

۲. تاسیس فرهنگستان مشترک علوم و هنر، البته این ایده بزرگی بود که قبلاً مطرح گردید و به مرحله عملیاتی شدن نرسید و به نظر می‌رسد تاسیس این فرهنگستان در حوزه علوم و فنون و هنر یک ظرف جدی با مکانیزم عملیاتی برای تحقق عرصه‌های مشترک فعالیت میان دو کشور باشد.

۳. تاسیس رسانه‌تصویری میان سه کشور ایران، تاجیکستان و افغانستان. البته این پیشنهاد ۴ سال پیش در نشست سران ایران، افغانستان و تاجیکستان جهت همکاری‌های میان سه کشور مطرح گردید. لذا تاسیس رسانه‌تصویری با مدیریت سه کشور و حفظ مزربندی‌ها در مسایل اجتماعی، فرهنگی، علمی با توجه به وجود مخاطبان زبان فارسی در کشورهای تاجیکستان، ازبکستان، قزاقستان، قرقیزستان، شرق چین، افغانستان و ترکمنستان مفید و سودمند خواهد بود.

۴. فراهم آوردن ساز و کار ورود بخش‌های خصوصی به عرصه فرهنگ، در این خصوص لازم است موانع موجود مثل روادید و هزینه‌های مربوطه برطرف گردد و فروشگاه‌های محصولات فرهنگی در دو کشور ایجاد گردد.
 ۵. بحث توریسم و جاذبه‌های گردشگری و همگانی کردن روابط فرهنگی دو کشور باید مورد توجه قرار گیرد. البته در این خصوص لازم است تا پیش‌نیازهای لازم برای جاذبه‌های گردشگری از قبیل تامین هتل فراهم گردد.
 ۶. تبادل دانشجو و ایجاد فرصت‌های مطالعاتی و زبان شناسی میان دو کشور.
 ۷. انتشار کتب مرجع، دیوان اشعار، دائره‌المعارف و ...
 ۸. برگزاری همایش‌های ادبی و توجه به جشن‌های مشترک همچون عید نوروز و دیگر جشن‌های باستانی زمینه مناسبی برای همکاری به شمار می‌آید.
- در ادامه آقای عبدالنبی ستارزاده رئیس بخش سیاست خارجی مرکز تحقیقات استراتژیک ریاست جمهوری تاجیکستان به عنوان دومین سخنران جلسه دوم ضمن تاکید بر اشتراکات فرهنگی میان دو کشور اظهار داشت دو کشور ایران و تاجیکستان در طی دوران مختلف دارای فرهنگ و ادب و دین مشترک بوده و در قلمرو یک دولت قرار داشتند. چهار قرن گذشته افرادی به دلیل غرض‌های سیاسی، مذهبی و قومی این ملت پرنفوذ و متحد و این سرزمین واحد را تجزیه نموده و میان بخش‌های تجزیه شده مرزهای سیاسی، مذهبی قرار دادند. هرچند رابطه‌های فرهنگی میان دو کشور در برخی از دوران‌ها سیر نزولی پیمود ولی این ارتباط هرگز قطع نشد و همکاری فرهنگی میان دو ملت همچنان ادامه یافت. این تفکر که فرهنگ فارسی به سه بخش ایران، افغانستان و تاجیکستان تقسیم گردیده است اشتباه بزرگی است و این فرهنگ همچنان به صورت واحد باقی مانده است و ظهور و بروز ویژگی‌های محلی در ماوراالنهر و خراسان دلیلی بر عدم واحد بودن آن نیست و یک استقلال نسبی در کشورهای فارسی زبان در نیمه دوم قرن ۱۹ مسیحی و ابتدای قرن بیستم مشاهده می‌گردد. سفارت جمهوری اسلامی ایران، اولین سفارتی بود که در سال ۱۹۹۲ پس از استقلال تاجیکستان در دوشنبه افتتاح گردید و طول ۱۷ سال دوران استقلال تاجیکستان روابط فرهنگی دو کشور با سرعت رشد کرده است و در این زمینه همکاری‌های فرهنگی و علمی سودمندی انجام گردیده است که البته انجام این کارها به نوعی اتفاقی بوده است و یا بر اساس تلاش‌های شخصیت‌های مختلف حاصل شده و یا حاصل رویکرد ایدئولوژیک با

محوریت اسلام بوده است و در این میان ما کمتر شاهد رویکرد فرهنگی هدفمند بر اساس اشتراکات ادبی و زبانی می‌باشیم. لذا لازم است برنامه ریزی مشخصی در فضای واحد فرهنگی انجام پذیرد و انجام امور ذیل مورد توجه قرار گیرد.

۱. تاسیس فرهنگستان زبان فارسی

۲. تاسیس مدارس فارسی زبان توسط ایران در تاجیکستان، در این خصوص فعالیت برخی کشورها در تاجیکستان می‌تواند مورد توجه قرار گیرد.

۳. وارد نمودن زبان فارسی تاجیکی به شبکه اینترنت و کاربرد آن در قالب منطقه‌ای و

بین‌المللی.

۴. همگون ساختن اصطلاحات سیاسی، علمی و فرهنگی میان دو کشور به منظور

گسترش روابط فرهنگی میان ایران، افغانستان و تاجیکستان.

۵. عملیاتی کردن طرح رسانه تصویری مشترک که در صورت عدم شرایط لازم برای

مشارکت افغانستان در این خصوص می‌بایست این طرح میان ایران و تاجیکستان به اجرا درآید.

با داشتن رویکرد فرهنگی و با تاکید بر مشترکات فرهنگی، زبانی و دینی و با در نظر گرفتن جمعیت فارسی زبان در کشورهای ازبکستان، قزاقستان و قرقیزستان و نیز ادامه نفوذ سنتی فرهنگی ایرانی در منطقه باید موفق شویم تا تاثیر نفوذ ایران و تاجیکستان در منطقه را افزایش داده و جایگاه ژئوپلیتیکی آنها را تقویت نماییم و استفاده از این رویکرد واحد و مشترک فرهنگی برای سه کشور افغانستان، ایران و تاجیکستان می‌تواند به عنوان سلاحی در مقابل روند جهانی‌سازی و تهاجم فرهنگی بیگانگان قرار گیرد.

در خصوص پیشبرد سیاست‌های خارجی، در زمینه‌های فرهنگی این نگرانی وجود دارد که بیشتر در چارچوب سیاست کشورهای دیگر عمل نماییم و اگر ایران و تاجیکستان در این چارچوب عمل نمایند، در آن صورت چشم‌انداز روشنی نخواهند داشت. به نظر می‌رسد که کشورهای دیگر از نزدیکی و اتحاد سه کشور افغانستان، ایران و تاجیکستان نگران می‌باشند و این نگرانی بی اساس است و اتحاد میان سه کشور بر علیه هیچ کشوری نخواهد بود.

جلسه سوم میزگرد به ریاست آقای سیف اله صفراف در خصوص همکاری‌های

اقتصادی دو کشور با سخنرانی آقای عالم جان بابا کلان اف آغاز شد. وی ضمن اشاره به رشد

اجتماعی و اقتصادی منطقه آسیای مرکزی و استفاده مشترک و بهینه از ذخایر فراوان طبیعی منطقه برای حل مسایل مربوط به آب و اکولوژی اظهار داشت: پس از سال‌های ۱۹۹۲ و ۱۹۹۳ در اقتصاد کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز پیشبرد اصلاحات اقتصادی مطرح شد. کشورهای منطقه آسیای مرکزی در خصوص تکمیل راه‌های اقتصادی به دستاوردهای جدیدی نائل شدند و برنامه‌های بنیادی در جهت رشد زیر ساختارها در منطقه آسیای مرکزی را عملی ساخته و همگرایی در زمینه‌های اقتصادی را ایجاد نمودند. کشورهای آسیای مرکزی صرف‌نظر از دستاوردهای معین اجتماعی و اقتصادی با یکسری مشکلات عمومی مواجه می‌باشند که آن مشکلات نه تنها مانع از رشد هر یک از کشورها، بلکه مانع از رشد منطقه آسیای مرکزی شده است و در هنگام ارزیابی وضع منطقه باید به مشکلاتی چون اصلاحات بازار و تنظیم اقتصاد دولتی با رشد اقتصاد کشورها، کند بودن سرعت رشد بخش اقتصاد، عدم هماهنگی در ایجاد نظم واحد، رشد بی‌کاری و فقر، ناکارآمدی سیستم اداری در استفاده از منابع آبی، مشکلات اکولوژی، حل و فصل مسایل اجتماعی و عدم رشد نظام اقتصادی منطبق بر تکنولوژی جدید توجه نمود. اقتصاد کشورهای منطقه آسیب‌پذیر است و برای حل آن مساعدت همه کشورهای آسیای مرکزی ضروری می‌باشد.

استفاده بهینه از ذخایر آب و انرژی مسئله‌ای مهم در منطقه می‌باشد و ذخیره آب عاملی مهم در جهت رشد کشورهای آسیای مرکزی می‌باشد. اهمیت مسئله استفاده از آب در هنگام کمبود آب مشخص می‌گردد که باید راه‌های صرفه‌جویی و آفت‌های طبیعی که منجر به هدر رفتن آب می‌گردد مشخص شوند و این مسئله تنها با همکاری کشورهای آسیای مرکزی با منطقه و اتخاذ سیاست‌های منظم و هماهنگ برای استفاده از آب قابل حل می‌باشد. بدین منظور لازم است تا تفاهم‌نامه‌ای میان کشورهای منطقه و ضمن توجه به مسایل حقوقی در جهت استفاده بهینه از ذخایر آب، استفاده از تکنولوژی پیشرفته در امر استفاده از آب برای مصرف‌کنندگان در نظر گرفته شود. البته مشکلات مربوط به آب به میزان جمعیت و شرایط جوی منطقه وابسته است. نیم قرن است که روند گرم شدن زمین طی شده و رودخانه‌ها کم‌آب تر شده‌اند. مشکل آب در منطقه آسیای مرکزی با دو راه حل می‌شود: برقراری شبکه آب رسانی مناسب و کاهش راه‌های هدر رفتن آب در هنگام آبرسانی توسط نهرها و رودها و همکاری کشورهای استفاده‌کننده از ذخایر آبی.

لذا استفاده بهینه از آب در منطقه آسیای مرکزی باید ساماندهی شود و از فن‌آوری‌های جدید در بخش‌های پر مصرف همچون کشاورزی استفاده گردد تا درآمدهای ناشی از استفاده از آب افزایش یابد. استفاده از ذخایر آب در آسیای مرکزی با انرژی ارتباط نزدیکی دارد. کمبود مواد سوخت طبیعی در قرقیزستان و تاجیکستان با داشتن ذخایر بزرگ آبی، این امکان را به این کشورها می‌دهد که بتوانند وارد بازار منطقه‌ای و بین‌المللی شوند و در شرایط افزایش قیمت منابع سوختی از طریق ذخایر آبی انرژی لازم را فراهم نمایند. بنابراین استفاده از ذخایر آبی و برقی این امکان را میسر می‌سازد که هم در داخل کشور از این منابع استفاده شود و هم امکان صدور آن میسر باشد. تاسیس ایستگاه‌های آبی و برقی دسترسی به نیروی ارزان قیمت و آسان را فراهم می‌نماید و راه‌های استفاده از ذخایر آبی و برقی که در دوران شوروی طراحی شدند دو هدف تبدیل انرژی و آبیاری را دنبال می‌کردند. ایجاد ایستگاه‌های آبی و برقی باعث خواهد شد تا پیامدهای ناشی از کاهش بارندگی، گرم شدن هوا و ذوب شدن یخ‌ها و کاهش آب رودخانه‌ها و آب‌انبارها کمتر شود و از رشد نیروی آبی و برقی همه کشورهای آسیای مرکزی منفعت اقتصادی لازم را ببرند.

با توجه به روند بحران مالی و انرژی در روزهای اخیر در جهان، ضرورت اتحاد کشورهای منطقه برای حفظ منافع مالی خود و تنظیم طرح‌های مشترک برای مقابله با آن، حائز اهمیت است. تنها با همگرایی‌های منطقه‌ای کشورهای آسیای مرکزی و همکاری سودمند این امکان ایجاد می‌شود که در مقابل تهدیدات و خطرات ناشی از روند جهانی سازی ایستادگی نمایند. در سال ۲۰۰۵ رئیس‌جمهور قزاقستان اندیشه تاسیس اتحادیه آسیای مرکزی را مطرح کرد و اینگونه ابتکارات می‌تواند به حل مسایل منطقه‌ای کمک نموده و در خصوص استفاده صحیح از منابع طبیعی و بحث اکولوژی و اقتصاد کشورها همکاری منطقه‌ای را شکل دهد. این امر باعث رشد و بهبود معیشت و زندگی ساکنان منطقه گردند و افزایش توانمندی کشورهای منطقه در رقابت با بازارهای جهانی را در پی خواهد داشت. البته تاسیس این اتحادیه می‌تواند ضمن تقویت همکاری‌های اقتصادی، همکاری‌های سیاسی و فرهنگی، ضررهای ناشی از همکاری‌های دو جانبه در منطقه که بر اساس تفاهم‌نامه‌های دو جانبه در زمینه‌های استفاده از آب و انرژی صورت می‌گیرد را کاهش دهد.

آقای هادوی مسئول میز تاجیکستان در وزارت امور خارجه به عنوان دومین سخنران جلسه سوم اظهار داشت: گسترش همکاری‌ها میان دو کشور ایران و تاجیکستان نه تنها دو ملت را منتفع می‌سازد بلکه به سود کشورهای منطقه نیز است. روابط اقتصادی دو کشور با سفر رییس جمهور تاجیکستان در تیرماه ۱۳۷۴ به ج.ا.ایران وارد مرحله جدیدی شد. در این سفر دوازده سند همکاری در زمینه‌های گوناگون سیاسی، فرهنگی و اقتصادی میان دو کشور به امضا رسید و سفارت تاجیکستان در تهران با حضور رییس جمهور این کشور افتتاح گردید. تاکنون اسناد و موافقتنامه‌های متعددی در زمینه صنایع، حمل و نقل، راه آهن، پست و مخابرات، سدسازی، گمرکی، بانک، کشاورزی، کار و امور اجتماعی، اجتناب از اخذ مالیات مضاعف، تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری و فعال نمودن اتاق‌های بازرگانی دو کشور به امضا رسیده است. اسناد مذکور به عنوان چارچوب حقوقی در چند سال گذشته بستر مناسبی را برای فعالیت بخش‌های اقتصادی فراهم نموده است. در رابطه با پیگیری اسناد، بالغ بر ۸۰ هیات رسمی و غیر رسمی بین دو کشور سفر کرده‌اند. همچنین کمیسیون مشترک اقتصادی دو کشور تیلوری از تمام حوزه‌های همکاری اقتصادی دو کشور محسوب می‌گردد. هفتمین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی دو کشور در اردیبهشت سال جاری در تهران برگزار گردید که رئوس توافقات این اجلاس بدین قرار می‌باشد:

- همکاری در زمینه‌های بازرگانی، اقتصادی و سرمایه‌گذاری
- همکاری در زمینه‌های بانکی، مالی و بیمه
- همکاری در زمینه‌های بهداشت، کشاورزی، کار و امور اجتماعی
- همکاری در زمینه انرژی

در پایان ایشان در زمینه همکاری‌های حمل و نقل میان دو کشور بیان داشت: همکاری در تمام حوزه‌ها اعم از ریلی، جاده‌ای و هوایی در حال رشد و توسعه است. بخش عمده‌ای از صادرات و واردات تاجیکستان طی سال گذشته از مسیر ریلی ایران و بندر شهید رجایی به بازارهای مقصد صادر گردیده است. در سفر اخیر آقای رحمان رییس جمهور تاجیکستان به ایران در بیانیه مشترک دو رییس جمهور و قرارداد منعقد فی‌مابین وزارتخانه‌های راه و ترابری ج.ا.ایران و راه و ارتباطات تاجیکستان موضوع برگزاری اجلاس پنج‌گانه میان کشورهای چین، قرقیزستان، افغانستان، تاجیکستان و ج.ا.ایران به منظور بررسی اتصال شبکه ریلی این پنج کشور مورد تایید و تاکید قرار گرفت.

میزگرد مشترک ایران و تاجیکستان/۲۲۳

جلسات میزگرد با اظهارات کوتاه آقای دکتر موسوی مدیرکل دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی خاتمه یافت و در پایان یادداشت تفاهم همکاری میان دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی و موسسه تحقیقات استراتژیک وابسته به ریاست جمهوری تاجیکستان به امضا رسید. در این یادداشت تفاهم طرفین به تقویت همکاری‌های علمی و تحقیقاتی تاکید نموده‌اند.

ستاره ملک آسا _ امیر رضائی
مرکز مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز